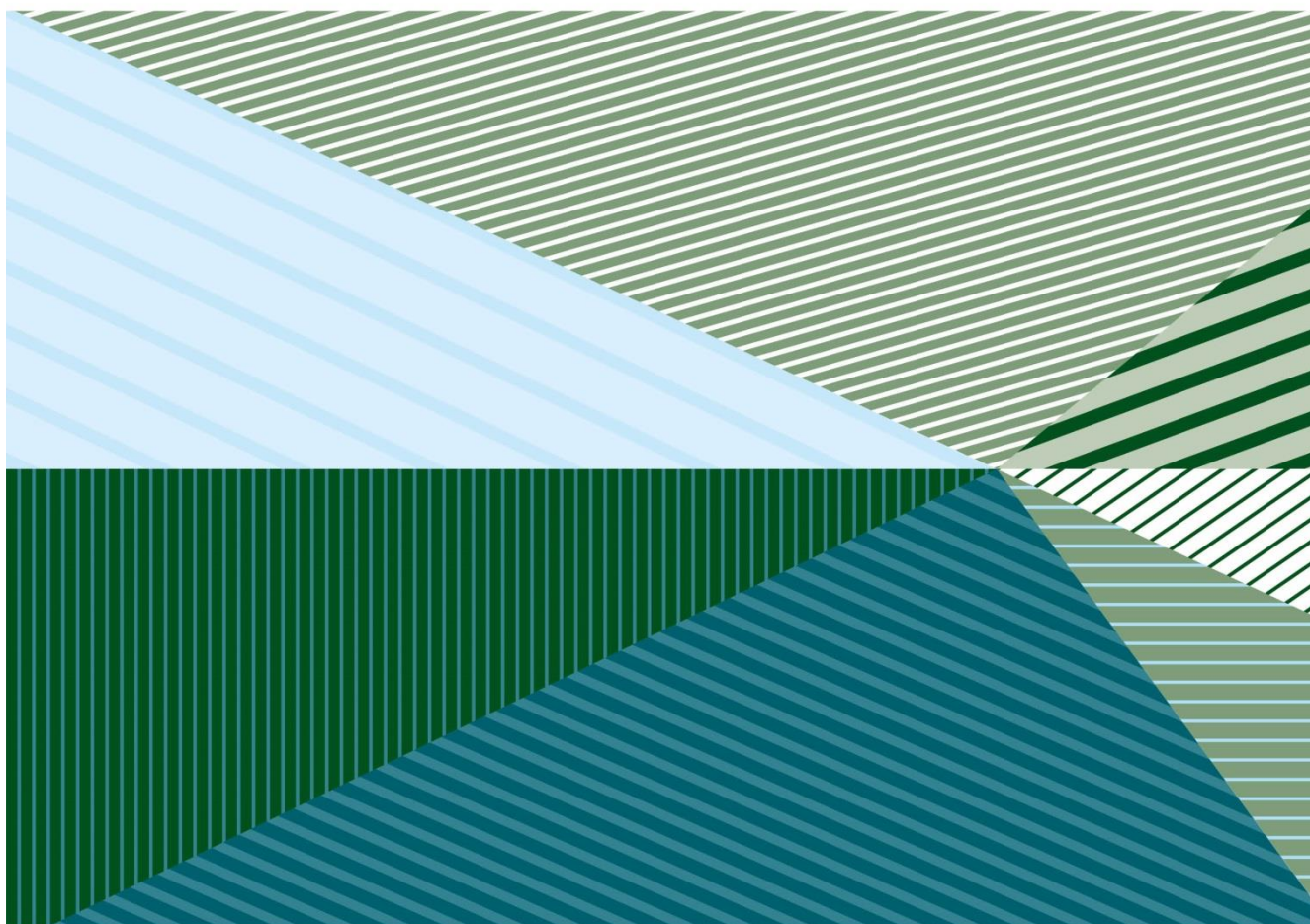

PROGNOSE FOR KVÆGBRUGETS ØKONOMISKE RESULTATER 2016-2018

Januar 2017

INDHOLD	SIDE
Indhold og redaktion	2
Sammendrag	3
Mælkeproducenter	
Sammendrag.....	3
Konjunktur og driftsresultat.....	4
Indkomstgrupper.....	7
Størrelsegrupper og driftsform.....	8
Følsomhed.....	9
Nulpunktpris, resultat, mælkeproducenter.....	10
Aktiver, gæld og investeringer	11
Bilag 1: Prisforventninger og markedsudsigter	
Bilag 2: Datamateriale og definitioner	

REDAKTION:

Seniorkonsulent Jannik Toft Andersen

T +45 8740 5305

E jta@seges.dk

Teamleder Arne Munk (økologi)

T +45 8740 5240

M +45 2334 7369

E arm@seges.dk

MÆLKEPRODUCENTER

SAMMENDRAG

Kraftig vending

Som konsekvens af faldende mælkepris fra efteråret 2014 til sommeren 2016 er indtjeningen i gennemsnit for alle mælkeproducenter faldet drastisk. Driftsresultatet efter ejerløn mv. faldt fra 2014 til 2015 med 808.000 kr. til -479.000 kr. I sidste halvdel af 2016 vendte mælke markedet, og en gennemsnitlig mælkeproducent forventes i 2016 at få en forbedring på knap 50.000 kr. sammenlignet med 2015.

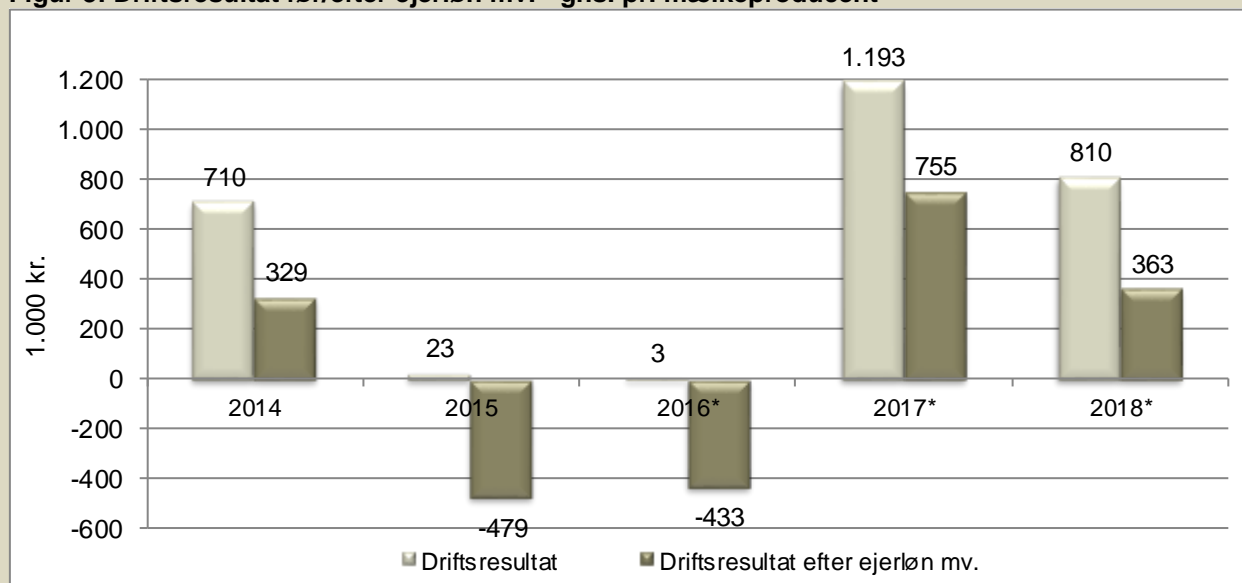
Det voldsomme fald i prisen på mælk kan aflæses direkte på de konventionelle bedrífers driftsresultat i 2015 og i 2016, hvor en gennemsnitsbedrift forventes at få et samlet underskud efter ejer aflønning på godt 1,1 millioner kr. set over de to år. De store konventionelle bedrífers underskud efter ejer aflønning forventes på over to millioner kroner i 2015 og 2016 tilsammen.

De økologiske bedrífte har også haft et fald i driftsresultatet efter ejerløn mv., men kun på knap 100.000 kr. og dermed et driftsresultat efter ejerløn på godt 300.000 kr. i 2015. I løbet 2015 og 2016 steg efterspørgslen på økologiske produkter betydeligt, hvilket førte til markante stigninger i økologitillægget. Sammen med stigninger i afregningspriser for økologisk oksekød forventes driftsresultatet efter ejerløn mv. dermed at stige til cirka 650.000 kr. i 2016.

I 2017 medfører forventningen om væsentlig bedre mælkepriser – formentligt over et normalt niveau – en markant bedre indtjening. Driftsresultatet efter ejerløn mv. forventes således på godt 750.000 kr. i gennemsnit for alle mælkeproducenter, hvilket er en forbedring på knap 1,2 millioner kroner i forhold til det forventede resultat i 2016. Der er dog stor stor usikkerhed på mælkeprisen, hvilket der skal tages højde for i den økonomiske styring af bedriften, herunder udarbejdelse af likviditetsbudget/-aftaler.

Prognose for 2018 skal primært ses som en konsekvensberegning af et mere normalt prisniveau for mælk.

Figur 3: Driftsresultat før/efter ejerløn mv. - gns. pr. mælkeproducent

Konjunktur og driftsresultat

Indledning

Udgangspunktet er de endelig vægtede regnskaber for 2015. Driftsresultat efter ejerløn er i gennemsnit for alle mælkeproducenter 31.000 kr. lavere end de foreløbige resultater for 2015 i september-prognosen 2016.

I forhold til september-prognosen 2016 er der følgende ændringer i forudsætningerne for 2016:

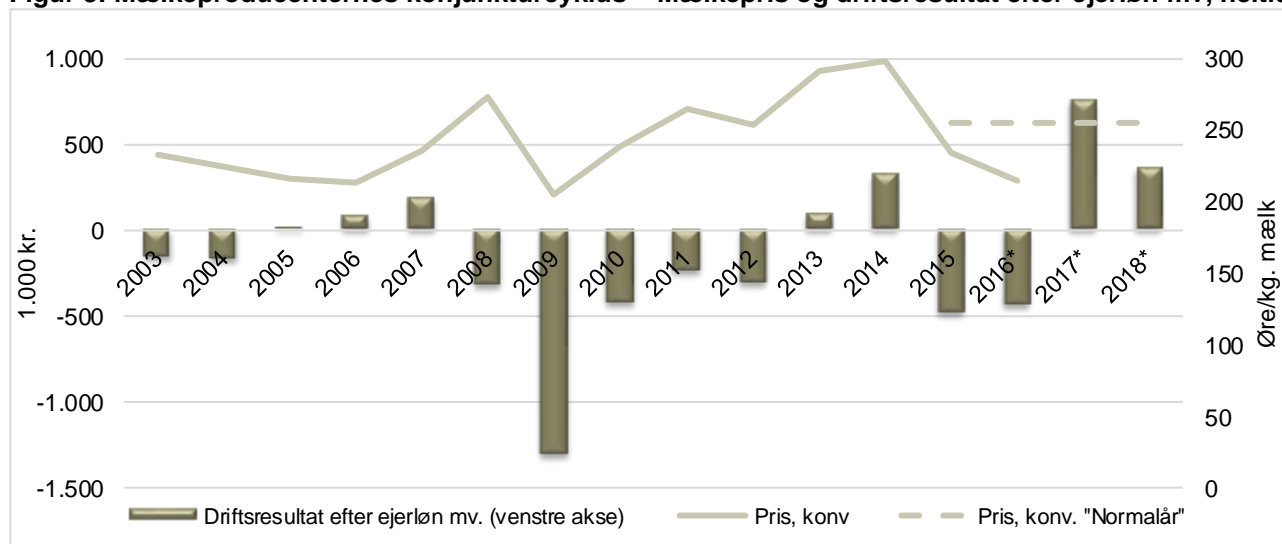
- Mælkeprisen er justeret op med 4 øre pr. kg EKM
- Mælkeprisen er ikke længere korrigeret for superafgift (var 3 øre pr. kg EKM)
- Økologitillægget er hævet med 1 øre pr. kg EKM
- Ydelsesstigningen er 0,5 pct. p.a. for de konventionelle og 2,5 pct. for de økologiske bedrifter, jævnfør RYK ydelseskontrol 2015/16
- Opgørelsesprincippet for statusværdier på besætninger er ændret, hvilket betyder en forbedring af resultatet på 81.000 kr.
- Sojaskrå er 5 kr. billigere. Prisen på rapsskrå og foderbyg er stort set uændret.

Pr. 1. august 2016 indførte Arla en ordning, hvor leverandører, som anvender non-GM foder kan få et tillæg til afregningsprisen på en eurocent (7,5 øre pr. kg mælk) som kompensation for en dyrere foderblanding. Da kun en lille del af producenterne har implementet non-GM foder, indgår dette ikke i prognosen.

Konjunktur

Figur 3 viser de konventionelle mælkeproducenters konjunkturcyklus. Som konsekvens af faldende mælkepris fra efteråret 2014 til sommeren 2016 er indtjeningen faldet drastisk. Mælke markedet vendte i sidste halvdel af 2016. På nuværende tidspunkt er der stor usikkerhed om mælkeprisen i 2017. Prognosen forudsætter yderligere prisstigninger i første halvår 2017 og dermed en markant stigning i indtjeningen. I 2018 skønnes en lavere mælkepris end i 2017.

Figur 3: Mælkeproducenternes konjunkturcyklus – Mælkepris og driftsresultat efter ejerløn mv, heltid

Resultatopgørelse – alle konventionelle mælkeproducenter

En gennemsnitlig konventionel malkekvægbedrift opnåede i 2015 et driftsresultat efter ejerløn mv. på minus 566.000 kr. og et samlet likvidetsbehov på 840.000 kr.

I 2016 er mælkeprisen 19 øre lavere pr. kg EKM end i 2015, hvilket isoleret set svarer til et fald i bruttoudbytte på 337.000 kr., hvoraf 53.000 kr. skyldes korrektion for superafgift i 2015. Derudover reduceres bruttoudbyttet af, at reallønvækst og værdiændringer på besætningen forventes at blive noget lavere i 2016 end i 2015. Fremgang i mælkeydelse og produktionsomfang trækker i den anden retning.

På grund af den pressede likviditetssituation i 2016, antages det, at en del af producenterne har valgt at spare på indkøbt foder og vedligeholdelseomkostningerne. Lavere renter medfører også forventning om lavere finansieringsomkostninger i 2016. Alt i alt forventes driftsresultatet efter ejerløn mv. i 2016 at blive på stort samme niveau som i 2015, dvs. på knap minus 600.000 kr. Også investeringsniveauet forventes at være lavt i 2016, hvilket forklarer, at det samlede likviditetsunderskud i 2016 bliver lavere end i 2015.

I 2017 medfører forventningen om væsentlig bedre mælkepriser, at indtjeningen i givet fald vil stige markant, og at den gennemsnitlige producent dermed kan få en tilfredsstillende forretning af sin egenkapital.

Table 5: Resultatopgørelse og nøgletal - gns. pr. konventionel mælkeproducent

	2014	2015	2016*	2017*	2018*
Antal bedrifter, vejlet	2.976	2.844	2.700	2.600	2.500
Årskøer	166	173	176	180	184
Mælkeydelse pr. årsko	9.670	10.036	10.086	10.288	10.494
Hektar	151	154	157	160	163
1.000 kr.					
Bruttoudbytte	6.615	5.981	5.725	7.266	7.080
- heraf kvæg	5.047	4.568	4.250	5.723	5.511
Stykomkostninger	-3.157	-3.260	-3.223	-3.388	-3.509
- heraf kvæg	-2.814	-2.910	-2.890	-3.022	-3.141
- heraf mark	-343	-350	-333	-366	-368
Dækningsbidrag	3.458	2.722	2.502	3.878	3.571
- heraf kvæg	2.232	1.658	1.360	2.701	2.370
Kontante kapacitetsomkostninger	-1.768	-1.747	-1.708	-1.839	-1.909
Afskrivninger mm.	-600	-626	-601	-588	-577
Resultat af primær drift	1.089	348	193	1.451	1.085
Afkoblet støtte	490	490	492	497	499
Finansieringsudgifter i alt	-881	-899	-829	-866	-883
Driftsresultat	698	-61	-145	1.081	701
Heraf værdiændringer, kvæg	-44	82	13	0	0
Heraf værdiændringer, mark	-7	1	-6	1	0
Driftsresultat efter ejerløn mv.	315	-566	-583	641	251
Likviditet før anlægsinvesteringer	900	231	228	982	734
Likviditetsoverskud/-behov	-249	-840	-511	64	-212
Konsolidering	233	-220	-241	380	185

* 2016-2018: Prognose fra SEGES. "Driftsresultat efter ejerløn mv." jf. definition i Bilag 2.

Resultatopgørelse – økologiske mælkeproducenter

Tabel 6 viser det gennemsnitlige driftsresultat i 2014 og 2015 samt forventninger til 2016 og 2017 for økologiske bedrifter med 100-200 køer. Tabellen viser også et skøn for 2018.

Driftsresultatet efter ejerløn mv. faldt med knap 100.000 kr. fra 2014 til 2015. Det skyldes primært et fald i mælkeprisen. I løbet af 2015 og 2016 steg efterspørgslen på økologisk mælk betydeligt, hvilket førte til markante stigninger i økologitillægget. Således var det gennemsnitlige økologitillæg i 2016 på 124 øre pr. kg mælk, hvor det i 2015 var knap 89 øre pr. kg og i 2014 55 øre pr. kg. Samlet betyder det, at den økologiske mælk, på trods af et kraftigt fald i den generelle mælkepris, er steget med 17 øre i 2016 sammenlignet med 2015. Sammen med stigninger i afregningspriser for økologisk oksekød forventes driftsresultatet efter ejerløn mv. dermed at stige til cirka 650.000 kr. i 2016.

Efterspørgslen efter økologisk mælk er forsat høj, dog forventes det her, at økologitillægget vil falde i takt med de forventede generelle prisstigninger, primært som følge af et større udbud af økologisk mælk i løbet af 2017. I prognosen har vi forudsat et økologitillæg på 92 øre pr. kg mælk i gennemsnit for 2017. Sammen med forventningen om en markant stigning i den generelle mælkepris, vil det resultere i et driftsresultat efter ejerløn mv. på godt 1 million kr. i 2017.

Tabel 6: Resultatopgørelse og nøgletal, gns. pr. økologisk mælkeproducent, 100-200 køer

	2014	2015	2016*	2017*	2018*
Antal bedrifter, vejret	189	170	170	170	170
Årskøer	144	147	150	153	156
Mælkeydelse pr. årsko	8.629	8.923	9.146	9.329	9.516
Hektar	199	199	203	207	211
1.000 kr.					
Bruttoudbytte	6.487	6.657	7.115	7.970	7.740
- heraf kvæg	4.616	4.693	5.082	5.820	5.550
Stykomkostninger	-2.944	-3.051	-3.264	-3.505	-3.624
- heraf kvæg	-2.740	-2.857	-3.070	-3.299	-3.413
- heraf mark	-204	-193	-194	-206	-210
Dækningsbidrag	3.542	3.606	3.851	4.465	4.116
- heraf kvæg	1.876	1.836	2.012	2.521	2.137
Kontante kapacitetsomkostninger	-1.806	-1.802	-1.859	-1.954	-2.028
Afskrivninger mm.	-624	-660	-660	-662	-667
Resultat af primær drift	1.112	1.144	1.331	1.849	1.422
Afkoblet støtte	616	577	580	586	589
Finansieringsudgifter i alt	-941	-932	-842	-869	-882
Driftsresultat	786	790	1.069	1.566	1.128
Heraf værdiændringer, kvæg	-45	80	11	0	0
Heraf værdiændringer, mark	-9	-5	-11	2	0
Driftsresultat efter ejerløn mv.	400	303	648	1.135	689
Likviditet før anlægsinvesteringer	980	964	1.264	1.556	1.291
Likviditetsoverskud/-behov	-86	-217	41	292	-14
Konsolidering	252	233	409	662	437

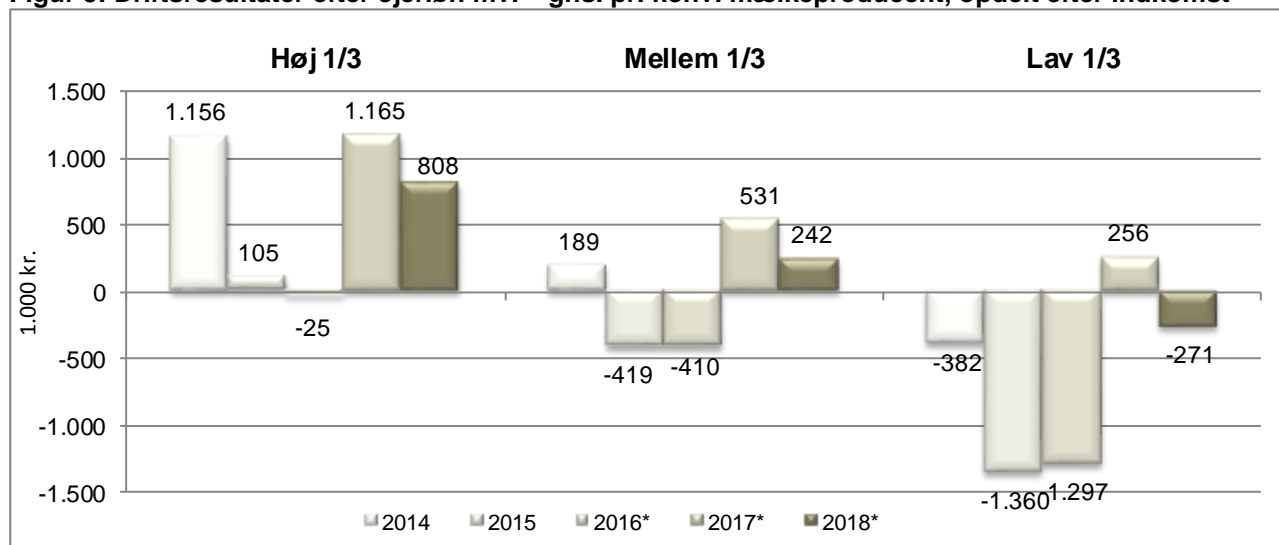
* 2016-2018: Prognose fra SEGES. "Driftsresultat efter ejerløn mv." jf. definition i Bilag 2.

Indkomstgrupper

Inden for de viste grupper er der særdeles stor spredning i bedrifternes resultater. Nedenstående figur viser den forventede spredning for gennemsnittet af de konventionelle mælkeproducenter af henholdsvis gruppen i bedste, midterste og ringeste tredjedel, målt på driftsresultatet. Eksempelvis forventes det i 2017, at forskellen mellem gennemsnittet af højeste og laveste tredjedel vil være på godt 900.000 kr.

Selv om niveauet i prognoseperioden er bedre for økologerne, ses der samme spredning som for de konventionelle (ej vist i tabellen).

Figur 5: Driftsresultater efter ejerløn mv. – gns. pr. konv. mælkeproducent, opdelt efter indkomst

Nøgletal for indkomstgrupper

Der er stor forskel på bedrifternes evne til at generere indtjening og forrente aktiverne. Det kommer til udtryk i nøgletallene "Overskudsgrad" og "Afkastningsgrad", opdelt efter højeste, mellemste og laveste indkomstgruppe, vist i tabel 7 for de konventionelle bedrifter og i tabel 8 for de økologiske bedrifter, 100-200 køer.

Tabel 7: Nøgletal efter indkomstgruppe – alle konv. mælkeproducenter

Pct.	2014	2015	2016*	2017*	2018*
Overskudsgrad, gns. alle	14,1	3,3	0,8	17,7	12,9
Højeste 1/3	19,6	10,3	6,7	22,4	17,9
Mellemste 1/3	12,8	2,7	0,5	17,4	12,6
Laveste 1/3	5,8	-1,4	-3,4	14,6	9,4
Afkastningsgrad, Landbrug, gns. alle	3,3	0,7	0,2	4,4	3,1
Højeste 1/3	4,9	2,1	1,3	5,3	4,0
Mellemste 1/3	2,9	0,6	0,1	4,3	3,0
Laveste 1/3	1,3	-0,3	-0,7	3,7	2,3

* 2016-2018: Prognose fra SEGES.

Tabel 8: Nøgletal efter indkomstgruppe - økologiske mælkeproducenter, 100-200 køer

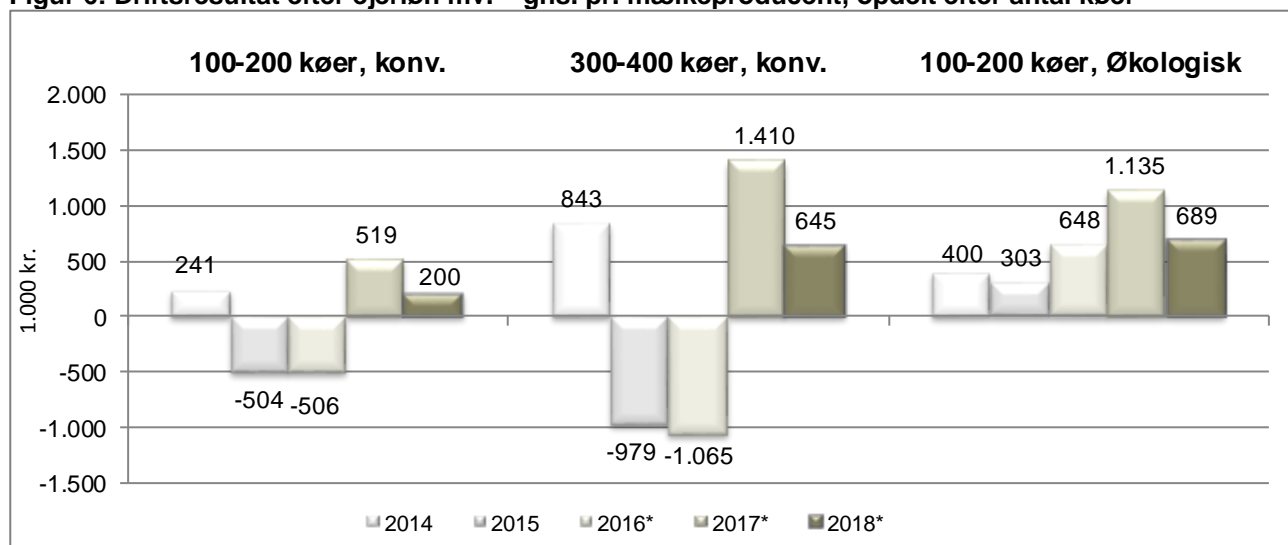
Pct.	2014	2015	2016*	2017*	2018*
Overskudsgrad, gns. alle	15,4	15,5	17,2	21,7	16,6
Højeste 1/3	19,6	19,7	20,5	24,6	19,8
Mellemste 1/3	14,3	16,0	18,3	22,8	17,9
Laveste 1/3	11,3	10,2	12,3	17,2	11,7
Afkastningsgrad, Landbrug, gns. alle	3,2	3,2	3,7	5,2	3,8
Højeste 1/3	4,1	4,0	4,4	5,7	4,4
Mellemste 1/3	3,0	3,5	4,2	5,9	4,5
Laveste 1/3	2,3	2,0	2,6	4,0	2,6

* 2016-2018: Prognose fra SEGES

Størrelsesgrupper og driftsform

I Figur 6 er vist driftsresultatet efter ejerløn i 2014 og de endelige resultater i 2015 for henholdsvis konventionelle bedrifter med mellem 100-200 årskøer og 300-400 årskøer samt økologiske bedrifter med mellem 100-200 årskøer. Derudover vises prognosen for 2016 og 2017 samt skønnet for 2018. Da de store bedrifter er mere eksponeret over for svingende mælkpriser, forventes der også mere svingende resultater for denne gruppe. Der forventes en tilfredsstillende indtjening for økologerne i hele prognoseperioden.

Figur 6: Driftsresultat efter ejerløn mv. – gns. pr. mælkeproducent, opdelt efter antal køer

Nøgletal for størrelsesgrupperne og driftstyperne

Tabel 9 viser nøgletallene "Overskudsgrad" og "Afkastningsgrad" for 100-200 årskøer konventionel, 300-400 årskøer konventionel og 100-200 køer, økologisk. I 2015 og 2016 har disse to nøgletal været markant bedre for de økologiske bedrifter.

Tabel 9: Nøgletal efter størrelsesgrupper – mælkeproducenter

Pct.	Antal					
	2015	2014	2015	2016*	2017*	2018*
Overskudsgrad, gns. alle	3.172	14,2	4,7	3,3	18,9	14,1
100-200 køer, konv.	1.189	13,3	2,8	0,4	17,3	12,6
300-400 køer, konv.	186	16,4	4,9	2,2	19,2	14,3
100-200 køer, Økologisk	170	15,4	15,5	17,2	21,7	16,6
Afkastningsgrad, Landbrug, gns. alle	3.172	3,3	1,0	0,7	4,7	3,4
100-200 køer, konv.	1.189	3,0	0,5	0,1	4,0	2,8
300-400 køer, konv.	186	4,0	1,1	0,5	5,2	3,7
100-200 køer, Økologisk	170	3,2	3,2	3,7	5,2	3,8

* 2016-2018: Prognose fra SEGES.

Følsomhed

Markedsforholdene for mælkeproducenterne har været meget svingende. Det afspejler sig i prognoserne i form af øget usikkerhed om driftsresultaterne.

I Bilag 1 gengives baggrunden for estimerne for de væsentligste priser og for renter. I tabel 10 er der angivet følsomhedsberegninger for ændringer i priser på mælk, korn og soja samt renter.

Tabellen viser de økonomiske konsekvenser for prognoseresultatet i 2017 for de konventionelle bedrifter som følge af ændringer indenfor de anførte prisspænd, opdelt efter antal køer. Som det ses er prisen på mælk den vigtigste usikkerhedsfaktor at forholde sig til for mælkeproducenterne.

Da det vurderes, at der er større sandsynlighed for, at mælkeprisen kommer til at ligge under end over den anvendte prognosepris, er der lavet en følsomhedsberegning på en mælkepris som ligger 38 øre pr. kg *lavere* og kun 12 øre pr. kg *højere* end prognoseprisen. Prisspændet på 50 øre pr. kg mælk illustrerer den store usikkerhed, der på nuværende tidspunkt er på mælkeprisen. **Denne usikkerhed skal der tages højde for i den økonomiske styring af bedriften, herunder udarbejdelse af likviditetsbudget/-aftaler.**

Tabel 10: Ændring i driftsresultat - gns. pr. mælkeproducent ved ændring i priser og renter, 2017*

1.000 kr.	100-200 køer	300-400 køer
	konventionel	konventionel
Driftsresultat	986	1.816
Driftsresultat efter ejerløn mv.	519	1.410
Mælkeafregning 38 øre/kg lavere	-576	-1.386
Mælkeafregning 12 øre/kg højere	182	438
Foder - Korn og soyapriser 15 og 10 kr./hkg. højere	-28	-105
Foder - Korn og soyapriser 15 og 15 kr./hkg. lavere	41	164
Renter ca. 0,50 pct.point højere**	-96	-228
Renter ca. 0,25 pct.point lavere**	48	114

* Pris- og renteudsvingene er valgt ud fra et sandsynlighedsinterval, der ventes at opfange ca. 2/3 af prisbevægelserne. Som i det centrale skøn er pris-/rentepronosen et udtryk for den forventede gennemsnitligt handlede pris/rente, og ikke højest/lavest pris/rente.

** Der forudsættes et parallelskifte på variable lån, uanset løbetid og underliggende aktiver, mens den lange rente fastholdes.

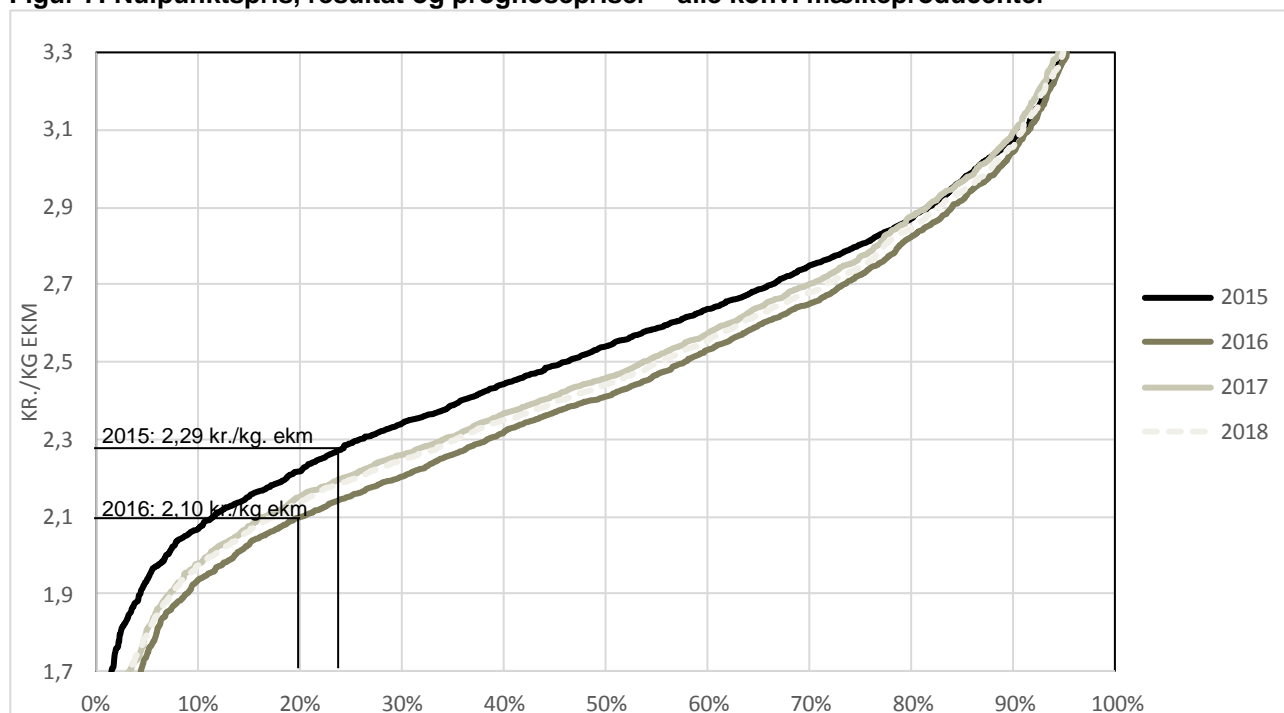
Nulpunktpris, resultat - mælkeproducenter

I spredningsgrafene i figuren nedenfor vises "Nulpunktpris, resultat" for de enkelte konventionelle mælkeproducenter, der indgår i datasættet for hele prognoseperioden. Nulpunktpris, resultat er den mælkepris, der giver et driftsresultat efter ejerløn på nul. Nulpunktpriserne er defineret i Bilag 2 og beregnes ud fra de i prognosen anvendte forudsætninger for omkostningerne. Ved at sammenholde med forventede prognosepriser ses, hvor stor en del af bedrifterne, der har en nulpunktpris hhv. over og under afregningspriserne i 2015 og 2016. Prognoseprisen vises ikke for 2017 og 2018 af konkurrencemæssige hensyn.

Ved den gennemsnitlige mælkepris i 2015 vil omkring en fjerdedel af de konventionelle bedrifter få et positivt driftsresultat efter ejerløn. I 2016 forventes det kun at være omkring en ottendedel af alle producenterne, der får fuld dækning for deres omkostninger medregnet ejerlønnen.

Det er i øvrigt værd at bemærke, at størstedelen af producenterne forventes at få et lavere nulpunkt i prognoseperioden i forhold til 2015. Det viser, at der sker en tilpasning/effektivitetsforbedring på bedrifterne.

Figur 7: Nulpunktpris, resultat og prognosepriser – alle konv. mælkeproducenter

Tabel 11: Nulpunktpris, resultat - konv. mælkeproducenter, opdelt i nulpunktsgupper

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Nulpunktpris, resultat, gns. alle	2,9	2,8	2,6	2,5	2,5	2,5
Laveste 1/3	2,4	2,3	2,1	2,0	2,0	2,0
Mellemste 1/3	2,9	2,8	2,5	2,4	2,5	2,5
Højeste 1/3	3,4	3,3	3,1	3,0	3,1	3,0
Nulpunktpris, konsolidering, gns.	-	2,7	2,5	2,4	2,6	2,5

* 2016-2018: Prognose fra SEGES.

Aktiver, gæld og investering

Landbrugsaktiverne forventes at stige med omkring en procent pr. år i hele prognoseperioden. Dette er primært afledt af forventning om stigende produktionsomfang, samt at udviklingen i jordprisen er forudsat at følge den generelle inflationsudvikling.

Med et fald fra 146.000 kr. til godt 141.000 kr. forventes gælden pr. årsko for de konventionelle bedrifter at falde en smule. Den samlede gæld forventes dog at stige med godt 1,6 millioner kroner i prognoseperioden.

I forhold til en samlet balance på godt 30 mio. kr. må en egenkapital på knap 4 millioner kroner betegnes som beskednen. Der forventes, at egenkapitalen vil falde i 2016, men rette sig efterfølgende.

Da likviditeten som nævnt er presset i 2016, forventes der også et lavere investeringsniveau i forhold til 2015. Investeringsniveauet i 2017 antages at være en anelse højere end niveauet i 2016 som udtryk for et investeringsmæssigt efterslæb fra 2016.

Tablet 12: Aktiver, gæld, egenkapital og investeringer pr. heltidsbedrift - konv. mælkeproducenter

1.000 kr.	2014	2015	2016*	2017*	2018*
Fast ejendom	15.943	16.480	16.920	17.369	17.829
Landbrugsaktiver i alt	28.119	28.837	29.023	29.384	29.784
Aktiver i alt	30.391	31.073	31.279	31.679	32.120
Realkreditlån	-16.951	-17.513	-17.867	-17.822	-17.970
Bank-/sparrekasselån	-2.393	-2.636	-2.689	-2.689	-2.704
Gæld i alt	-24.199	-25.269	-25.779	-25.716	-25.928
Gæld pr. ko	-146	-146	-146	-143	-141
Egenkapital**	4.383	4.019	3.496	3.735	3.733
Investeringer i alt	-1.149	-1.070	-739	-918	-947
Nøgletal, pct.					
Soliditetsgrad	14,0	12,9	11,2	11,8	11,6

* 2016-2018: Prognose fra SEGES. I prognoseperioden forudsættes det, at ejendomspriserne følger den generelle inflationsudvikling.

Bilag 1: Prisforventninger og forudsætninger

Indkomstprognosen for 2016-2018 bygger blandt andet på forudsætningerne gengivet i tabellen nedenfor.

Table A: Prisforventninger**

	Gns. 2004-2013	2014	2015	2016	"Normalår" *
Bytteforhold					
Hele landbruget	101	98	94	91	-
Mælkeproducenter	103	107	93	88	-
Svineproducenter	102	96	92	95	-
Planteproducenter	103	97	104	105	-
Mælkeproduktion					
Mælkepris, konv. (kr./kg. standard mælk)	2,42	2,98	2,34	2,15	2,55
Mælkepris, konv. (kr./kg. EKM)	-	2,89	2,29	2,10	2,50
Mælkepris, økologisk (kr./kg. standard mælk)	2,94	3,53	3,22	3,39	3,35
Mælkepris, økologisk (kr./kg. EKM)	-	-	-	-	-
Mælkeydelse pr. ko, konv. (stigning i pct. pa.)	-	4,50	4,00	0,50	-
Mælkeydelse pr. ko, øko. (stigning i pct. pa.)	-	4,50	4,00	2,50	-
Oksekødsproduktion					
Oksekød – ældre køer (281-300)	14,94	17,74	18,75	17,88	17,31
Svinekødsproduktion					
Svinekød (kr./kg.)	10,07	10,93	9,95	10,39	10,70
30 kg beregnet smågris (kr./stk.)	349	376	339	371	376
7 kg beregnet smågris (kr./stk.)	203	221	196	217	221
Grise pr. årssso	-	30,6	31,4	32,1	-
Planteproduktion					
Foderhvede (kr./hkg.)	117	126	117	106	112
Foderbyg (kr./hkg.)	115	119	118	102	109
Foderbyg, økologisk (kr./hkg.)	-	195	184	209	210
Maltbyg (kr./hkg.)	101	135	130	118	124
Raps (kr./hkg.)	244	263	261	267	250
Kartofler, konsum (kr./hkg.)	-	100	155	133	130
Foder o.a.					
Soyaskrå (kr./hkg.)	212	298	286	272	270
A-bl. 16 pct., økologisk	317	314	294	299	320
C-bl. 30 pct., økologisk	401	412	417	429	445
Foderhvede (kr./hkg.)	127	134	125	116	127
Foderbyg (kr./hkg.)	126	130	127	114	124
Foderbyg, økologisk (kr./hkg.)	-	209	204	231	240
Rapsskrå (kr./hkg.)	180	192	196	192	190
Gødning (indeks)	161	197	185	151	180
Dieselolie (øre/l)	502	619	522	471	550

* Prognose fra SEGES og Landbrug & Fødevarer. "Normalår" jf. definition i Bilag 2.

Prisprognosen udtrykker forventningerne til den gennemsnitligt handlede pris for alle mængder; spot, kontrakt og internt på bedrifterne.

** Priserne er plus efterbetaling og minus diverse produktionsafgifter.

Prognoserne offentliggøres næste gang:
Torsdag den 18. maj 2017

Af konkurrenceretlige årsager er prisprognoserne for 2017 og 2018 udeladt. Disse indgår dog fortsat i Landskalkuler i Ø90, i Mark Online og DMS. Udvalgte abonnenter til Landbrugsinfo har adgang til prognosepriserne for 2017-2021 direkte i www.farmtal.dk.

Bytteforhold

Landbrugets bytteforhold har været nogenlunde stabilt og støt stigende fra foråret 2009 til efteråret 2013. Derefter har bytteforholdet været faldende til og med 2016. I 2017 forventes det samlede bytteforhold at stige igen. Der er forskel på de enkelte driftsgrene, men i 2017 ventes bytteforholdne for de tre af de fire største driftsgrene, kvæg-, svine- og minkproducenter at stige, mens kun planteproducenternes bytteforhold ventes at falde svagt. Bytteforholdet ventes at toppe i 2017 i denne konjunkturcyklus, og ventes på tværs af driftsgrenene ligge nogenlunde konjunkturneutral i 2018.

Salgspriser

Korn

Kornpriserne i Europa er fortsat på et relativt lavt niveau, og der er ikke noget, der tyder på, at priserne er på vej op. Der er store mængder korn i i Østeuropa og i Rusland, der holder priserne på et niveau på 100-110 kr./Hkg. Kontraktindgåelse af høsten 2017 er ved at komme i gang, og de foreløbige tendenser viser, at niveauet ligger på 100-110 kr. For maltbyg indgås nye aftaler på 122-125 kr. afhængig af sort.

Svinekød

I de to første kvartaler af 2017 forventes de samlede EU slagtinger af svin at ligge i underkanten af året før. Samtidig vurderes at lagrene af svinekød i EU at være på et lavere niveau end for et år siden. Begge dele er positivt for udviklingen i noteringen i den kommende tid.

Der er fortsat udsigt til øget priskonkurrence på eksportmarkederne fra amerikanske og brasilianske producenter. Begge lande forventes at øge produktionen og eksporten af svinekød i 2017.

I første halvår 2016 steg EU's eksport af svinekød til Kina markant. Det kan være vanskeligt at opretholde den store eksport, da den kinesiske svineproduktion er stigende.

Samlet set er prognosen hævet med 0,25 kr./kg. for første kvartal 2017.

Oksekød

Priserne på samtlige kategorier af slagtekvæg i Danmark var ultimo 2016 omtrent 4 pct. lavere end priserne ultimo 2015. Det skyldes et højt antal slagtinger i andet halvår 2016, forårsaget af lave mælkepriser og EU's hjælpepakke til reducere af mælkeproduktionen. Udbuddet af oksekød har således været noget højere end i 2015 i såvel Danmark som EU. Antallet af slagtinger var således 8 pct. højere i 2016 end i 2015. I 2017 forventes produktionen af oksekød at aftage en smule i forhold til sidste halvår af 2016. Det skyldes, at mælkepriserne har været stødt stigende den sidste tid, og der er fortsat positive forventninger hertil. Priserne kan derfor forventes at stabilisere sig eller stige svagt i løbet af 2017.

Mælk

Et fald i den globale mælkeproduktion og en stigning i efterspørgsel fra Fjern- og Mellemøsten har medført, at mælke markedet er vendt med kraftige stigninger sidst i 2016 og i starten af 2017. Større lagre af mælkepulver, kvoteophøret samt det russiske importforbud kan dæmpe markedet. Prognosen forudsætter beskedne prisstigninger i løbet af foråret og sommeren 2017. Efterspørgslen efter økologisk mælk er fortsat høj, dog forventes et fald i økologitillægget som følge af større udbud af økologisk mælk i løbet af 2017.

Købspriser

Foder

Sojaprisen har de sidste to kvartaler af 2016 været handlet til priser på omkring 260 kr./hkg., hvilket er meget lavt. Der er en svagt stigende prisudvikling i starten af 2017. Rapspriserne har derimod været stigende i hele efteråret 2016, og i starten af 2017 er salgspriserne over 300 kr./hkg. Det smitter af på rapsskråprisen. Stigningen skyldes, at der er en generel mangel på rapsfrø i forbindelse med foderfremstillingen.

Gødning, bekæmpelsesmidler mv.

De mest almindelige handelsgødningstyper blev handlet til 225-230 kr./hkg midt på sommeren, og dette prisniveau holdt efteråret igennem. Inden for den sidste måned er NPK gødning dog steget med over 30 kr./hkg., og gødningsproduktet 21-3-10 handles fra starten af året omkring 280 kr. Meget tyder på, at prisstigningen kan forsætte de næste måneder. Det betyder en forringelse af bytteforholdet mellem korn og gødning. Priserne på pesticider ligger på niveau med priserne i 2016.

Priserne på reparation og vedligeholdelse samt tjenesteydelser forventes generelt at følge den almindelige pris- og lønudvikling.

Konjunktur og renter

Hovedscenariet for prognosen er en moderat, positiv vækst i den globale økonomi i hele prognoseperioden, med mulig tiltagende vækst i 2017. Der er ikke udsigt til væsentlig inflation, som ligger over de største centralbankers målsætninger, i særdeleshed ikke i Europa.

USA har hævet renten, og yderligere renteforhøjelser i løbet af 2017 er sandsynlige. Baggrunden er især et stærkt arbejdsmarked, let stigende inflation, et ønske om en normalisering af rentemarkedet samt forventningen om vækststimulerende økonomisk politik med Trump. Vi forventer, at renteforhøjelserne i denne cyklus bliver beskedne, da de indledes sent i konjunkturforløbet, og da der ikke er afgørende tegn på inflation.

I Kina aftager væksten, men økonomien styres stramt for at undgå en hastig vækstnedgang. Det ventes, at staten formår at styre økonomien ned i retning af 5-6 pct. i de nærmeste år. De største risici i kinesisk økonomi er aftagende eksportvækst, overbygning, et skrøbeligt kreditmarked samt opbygning af en gældsboble. Japan kæmper fortsat mod afmatning trods en voldsom ekspansiv pengepolitik.

Den Europæiske Centralbank (ECB) stimulerer vækst og inflation med lave renter, opkøb af værdipapirer og rigelig likviditet. Svag vækst og en lurende gældskrise i Europa skaber fortsat usikkerhed. Kronen er stærk, og der ventes nogenlunde ro om de danske valutaeserver og renter.

Tabellen nedenfor viser, hvilke renteforudsætninger fremskrivningen og prognosen bygger på.

Tabel B: Renter inkl. bidrag mv.

	2014	2015	2016*	2017*	2018*	"Normalår" *
Realkredit, fast, dkr.	3,74	3,48	3,49	3,69	3,69	4,40
Realkredit, flex, dkr.	1,48	1,41	1,37	1,40	1,47	2,50
Realkredit, flex, euro	1,60	1,42	1,41	1,45	1,52	2,40
Finanslån, valuta	5,44	5,38	5,33	5,36	5,43	5,75
Kassekredit, dkr.	6,50	6,37	6,34	6,37	6,49	7,25
Banklån, dkr	5,44	4,39	4,39	4,59	4,59	5,75

* Prognose fra SEGES

Bilag 2: Datamateriale og definitioner

Datamateriale

Udarbejdelsen af prognosen sker ud fra historiske regnskabsresultater samt forventede ændringer i produktion, effektivitet, købs- og salgspriser, investeringer og finansielle forhold m.v.

Prognosen er baseret på de endelige vejede 2015 regnskabsresultater fra økonomidatabasen. Regnskabsresultaterne er repræsentative for hele landbruget, idet de er vejede op til det samlede antal landbrugsbedrifter, der var i 2015 i Danmark i henhold til Danmarks Statistisk landbrugstælling.

Bedrifterne, der indgår, skal være på mindst 10 ha, eller værdien af et 'standardoutput' (omsætning) skal være på mindst 15.000 euro. Årsrapporten skal derudover indeholde privatøkonomiske data. Kun kalenderårsbedrifter indgår i 2015 resultaterne. For at være defineret som et landbrug skal mindst halvdelen af omsætningen stamme fra landbrugsproduktionen.

Indkomstprognoserne for 2016-2018 er lavet på baggrund af regnskaberne i DLBR's økonomidatabase for 2015 samt prognoser for salgs- og købspriser, hvor baggrunden for prognoserne fremgår ovenfor.

Analysen vedrører heltidsbrug. Et heltidsbrug er defineret som et brug, hvor årets produktion kræver en arbejdsindsats, der er på mindst 1.665 normtimer. Heltidsbrug står for ca. 85 pct. af den samlede landbrugsproduktion.

I de foreløbige vejede resultater for 2015 indgår 7.008 regnskaber, der er vejede op til 29.196 landbrugsbedrifter. Af disse bedrifter er de 5.247 heltidsbedrifter, der er vejede op til 10.773 bedrifter.

Klassifikationen af bedriftstyper (Planteavl, kvæg, svin, pelsdyr, fjerkræ) er baseret på EU's standarder om dette. Grundprincippet er, at mindst 50 pct. af omsætningen skal komme fra en bestemt driftsgren, for at bedriften tilhører denne driftsgren. Ved enkelte tabeller indenfor de respektive driftsgrene, kan der være foretaget yderligere afgrænsning af grupperne.

Kvæg

Bedrifterne, der indgår, har en standardomsætning på mindst 50 pct. fra kvæg og grovfoderproduktion. Derudover skal 50 pct. af bruttoudbyttet, kvæg stamme fra mælkeproduktionen. I de endeligt vejede resultater for 2015 indgår 2.103 regnskaber, der er vejede op til at repræsentere 3.172 landbrugsbedrifter. Der er anvendt følgende grupperinger:

- Konventionelle med 100-200 årskøer: 1.189 bedrifter
- Konventionelle med 300-400 årskøer: 186 bedrifter
- Økologer med 100-200 årskøer: 170 bedrifter

Definitioner

Afkastningsgrad, landbrug:
$$\frac{\text{Resultat af primær drift+EU-støtte +nettoforpagtning+ ejer aflønning}}{\text{landbrugsaktiver,ultimo}} \times 100$$

Udtrykker virksomhedens evne til at forrente de anvendte landbrugsaktiver.

Bytteforhold: Bytteforholdet beskriver udviklingen i producenternes salgspriser i forhold til deres købspriser. Der tages udgangspunkt i gennemsnittet af de månedlige observationer i årene 2010-2012, som angives

med indeks 100. En værdi over 100 betyder, at bytteforholdet er bedre end gennemsnittet af 2010-2012 og vice versa.

$$\text{Bytteforhold} = \frac{\text{Salgsprisindeks}}{\text{Købsprisindeks}}$$

Indeksene for salgs- og købspriserne er vægtede ud fra de enkelte salgsprodukters og omkostningsarters gennemsnitlige andel i årene 2010-2012 af henholdsvis den samlede omsætning og de samlede omkostninger. Der er kun medtaget indtægter og omkostninger, der er en del af resultat af primær drift plus afkoblet EU-støtte. Udviklingen i renteniveauet påvirker således ikke bytteforholdet.

Driftsresultat efter ejerløn mv.: Der foretages en justering af resultatopgørelsens "Driftsresultat" ved at fratrage ejerfamiliens løn og korrigerer for værdiændring på stambesætning. Korrektionen for værdiændring foretages, da stambesætning er et aktiv, og derfor ikke bidrager til det driftsmæssige resultat. Ved at fratrage ejerfamiliens løn fra "Driftsresultatet" fremkommer et resultat, hvor alle indsatsfaktorer er aflønnet, bortset fra egenkapitalen. "Driftsresultat efter ejerløn mv." er således et udtryk for, hvor meget der er tilbage til at forrente egenkapitalen. Samtidig er "Driftsresultat efter ejerløn mv." sammenlignelig med driftsresultatet i en selskabskonstruktion, hvor al indsat arbejdskraft indgår i resultatopgørelsen.

Ejerløn: Der anvendes en beregnet ejerløn som approksimation for aflønning af ejerens arbejdsindsats. Beregningen er baseret på virksomhedens normtimeantal, lønudgifter til medarbejdere, udgifter til maskinstation samt ejerens indkomst uden for landbruget.

Investeringskvote: $\frac{\text{investeringer i alt}}{\text{Aktiver i alt}} \times 100$

Udtrykker investeringsniveauet i forhold til produktionsapparatets størrelse.

Konsolidering: Virksomhedens indtjening efter private indtægter, beregnet skat, pensionsindbetaling og privatforbrug. Konsolidering er således et mål for, om indtjeningen i virksomheden efter skat sammen med de private indtægter kan dække privatforbrug og opsparing.

Likviditet før anlægsinvesteringer: Årets resultat minus private udtræk minus tilbageførsel plus/minus ændring i beholdninger og besætning.

Likviditetsoverskud/-behov: Årets resultat minus private udtræk minus tilbageførsel plus/minus ændring i beholdninger og besætning minus faktiske investeringer.

Normalår: Et normalår tager udgangspunkt i anslåede konjunkturneutrale priser, der læner sig op ad et gennemsnit for de sidste 5 år i OECD/FAO's ti-årige prisprognoser, som de fremgår af Agricultural Outlook. Der foretages endvidere en korrektion i henhold til valuta, den skønnede inflationsudvikling samt tilpasning til danske markedsforhold.

Nulpunktspris, resultat: I denne publikation anvendes nulpunktspris, resultat som en pendant til det viste "Driftsresultat efter ejerløn mv.", hvor alle inputfaktorer er aflønnet, bortset fra egenkapitalen. Nulpunktspris, resultat er således den pris, der som minimum skal til for at dække de samlede omkostninger, herunder stykomkostninger, kapacitetsomkostninger, afskrivninger, finansielle omkostninger (faktisk finansieringsrente), ejer aflønning samt modregning for salg af andre produkter end hovedproduktet.

De anvendte nulpunktspriser i denne publikation vedrører **hele** bedriften, og adskiller sig herved fra en driftsgrensanalyse. Det vil sige, at aktiviteterne i både stald, mark og andre landbrugsaktiviteter indgår i beregningen. Hvis nulpunktsprisen for hovedproduktet ligger under markedsprisen, er økonomien på virksomheden under normale omstændigheder holdbar.

Nulpunktspris, konsolidering: fhsdjæaghskæljgkløglækglsgskfweopkflæsdøagjkodrøåagkd-læagk'prlhyudsjnslæ

Overskudsgrad, landbrug: $\frac{\text{Resultat af primær drift+EU-støtte+nettoforpagtning+ ejeraflønning}}{\text{Bruttoudbytte,inkl.intern omsætning}} \times 100$

Udtrykker virksomhedens evne til at forrente omsætningen.

Soliditetsgrad: $\frac{\text{Egenkapital ultimo}}{\text{Aktiver i alt,ultimo}} \times 100$

Udtrykker hvor solidt et kapitalgrundlag virksomheden har i forhold til gældsforpligtelserne.

SEGES P/S skaber løsninger til fremtidens landbrugs- og fødevarerhverv. Vi udvikler forretningsmuligheder og serviceydelser i tæt samarbejde med vores kunder, forskningsinstitutioner og virksomheder over hele verden.

SEGES P/S
Agro Food Park 15
DK 8200 Aarhus N

W seges.dk
T +45 8740 5
E info@seges.dk